

Preek, Laurenskerk 5 juli 2020

Bij Romeinen 6,16-23

Wat is het leven van een mens, uw leven, mijn leven?

Je kunt er onder andere op de volgende twee manieren naar kijken.

De ene manier is dat je het leven opvat als een reeks van mogelijkheden die je krijgt om het te vullen. Voor te stellen als een doos die je krijgt waar van alles in zit. Talenten om jezelf te ontwikkelen, om een vak uit te oefenen, om kinderen op te voeden, om vriendschappen te hebben, om ergens goed in te worden. De mogelijkheid om een relatie aan te gaan, de kans om iets te verwerven: een huis, een stuk grond, een postzegelverzameling. De kans om te reizen, om te beleven wat bijzonder is, om te genieten wat goed is.

De andere manier van naar het leven kijken is die uit een lied van Bram Vermeulen:

Ik heb een steen verlegd,
in een rivier op aarde.
Nu weet ik dat ik nooit zal zijn vergeten.
Ik leverde bewijs van mijn bestaan.
Omdat, door het verleggen van die ene steen,
de stroom nooit meer dezelfde weg zal gaan.
Ik heb een steen verlegd,
in een rivier op aarde.
Nu weet ik dat ik nooit zal zijn vergeten.
Ik leverde bewijs van mijn bestaan.
Omdat, door het verleggen van die ene steen,
de stroom nooit meer dezelfde weg zal gaan.

Niet een doos met mogelijkheden die gaandeweg leeg gemaakt wordt, maar eerder het omgekeerde: met je leven iets toevoegen in de wereld wat er niet eerder was. Dat klinkt pretentief: als je iemand hoort vertellen over zijn of haar "legacy " dan is het dat ook. Maar als het een steen verleggen in een rivier is dan kan het ook bescheiden zijn. Het verlangen om niet voor niets te zijn geweest. Ik stel me voor dat in elk leven iets van de twee manieren om er naar te kijken is: iets uit de doos met mogelijkheden halen en iets doen waardoor gebeurt wat zonder jou niet gebeurd zou zijn: iets nemen en iets geven.

Paulus schreef rond het jaar 55 zijn brief aan de christenen in Rome. In het zesde hoofdstuk schrijft hij: ik druk me zo gewoon mogelijk uit omdat het anders jullie begrip te boven gaat. Leuk dat hij dat schrijft, maar evengoed is het niet zo gewoon en simpel. Al was het alleen al dat wij iets moeten begrijpen van de manier waarop de mensen aan wie hij schrijft in het leven stonden. Maar het gaat over de keuze voor een manier van leven en dus ook over de twee manieren die ik net noemde.

Voor Paulus en voor de mensen aan wie hij schreef was de realiteit van een god ongeveer net zo vanzelfsprekend als de realiteit van een god dat voor ons niet is. Hun wereld was zo vol met goden als de Rotterdamse binnenstad nu met koffietentjes gevuld is. De goden dienden ervoor om het leven wat kleur te geven en de keizer, die zelf ook een soort god was, aanzien. De god over wie Paulus het had was anders, hij bood een keuze aan, een manier van leven. Jezus was zijn voorbeeld: hij had gekozen om zijn leven te geven voor anderen. Die keuze was geen noodlot en geen dwang, maar de vrijheid die een vorm van liefde als basis heeft. In de kern is dat ook de keuze die Paulus voorhoudt: dat wie in

Jezus gelooft zijn leven wil delen met andere mensen. Niet als plicht maar uit vrije wil, een vorm van liefde.

God is voor Paulus het begin van alles, een onzichtbare kracht die niet alles stuurt, maar wel voortdrijft, hij is in de geschiedenis, daarom worden Abraham en de profeten door hem vaak genoemd. Met Jezus komt wat God altijd gewild heeft aan het licht: dat is dat mensen er met elkaar en voor elkaar leven. Als het leven nu een doos met mogelijkheden is waar je uit pakt wat je bevalt, alles alleen om er voor jezelf zelf het maximale genot of nut uit te halen, dan heb je niet begrepen wat het aanbod is. Paulus noemt dat de zonde. Die zonde wordt wel uitgelegd als amoreel gedrag of wat iedereen in zijn fantasie daarbij bedenken kan. Het is veel simpeler: leven waarin je geen ander ziet of kan zien dan jezelf.

Evengoed kun je bij de andere manier van leven, die waar je een steen in de rivier gelegd hebt vastlopen omdat je denkt: welke steen heb ik nu in de rivier verlegd, staat mijn naam erop, kan ik het wel zien, en vooral kunnen anderen het wel zien? En ieder die daarover bezorgd was en vanuit de hemel toezag hoe hij, bijna altijd 'hij' een gedenkplaat of monument kreeg, ziet nu hoe de ene na de andere steen en standbeeld van zijn sokkel wordt geslagen. De goede Erasmus staat er nog. Pim Fortuin, die voor het Schielandhuis staat mag vrezen om zijn voortbestaan.

Het gaat, stel ik me voor, niet altijd en meestal niet om iets meer of minder ingrijpends dat jezelf voor elkaar krijgt waardoor de stroom van het water verlegd wordt. Het gaat erom dat met Jezus die begon een steen te verleggen, allen die in zijn Geest willen leven met elkaar iets blijven bewegen, blijven verleggen. De opbrengst van mijn leven is dan niet dat ik dat gedaan heb, een steen in de rivier verlegd, maar dat ik eraan mee gedaan heb: meegeholpen, meegesleept, mee geploeterd, mee geloofd. Ongeveer zo zou ik de laatste regel in de brief willen verstaan: dat het loon van de zonde de dood is, maar het geschenk van God het eeuwige leven in Christus.

Wat een paar weken geleden in Duitsland begon en tot mijn verbazing nu ook in Nederland is doorgedrongen is het protest tegen de corona maatregelen. De beweging bij ons heet viruswaanzin. Zij vinden dat de overheid ons zinloze beperkingen oplegt, zoals de 1,5 meter, vooral om meer greep op de mensen te krijgen. Ik ben geneigd om de overheid niet meteen van kwade trouw te verdenken, al denk ik wel eens dat dat te gemakzuchtig of naief is.

En die jongens en meisjes van viruswaanzin is het misschien wel vooral om het ongemak en de onvrijheid van het individu te doen, met voorbijgaan aan kwetsbare mensen.

In onze samenleving is, als je denkt aan de onzelfzuchtige inspanning in de afgelopen maanden van veel mensen in de zorg, veel meer van de erfenis van Paulus dan je op het eerste gezicht zou denken. Aan de andere kant: er is iets wat ons stuurt en aanmoedigt om de hele doos leeg te halen en dan via bol of amazon een volgende doos te bestellen. Iets dat ons wil zeggen: dat is je leven, haal er alles uit en het kan altijd meer. Dat is je leven.

Als je vrij wilt zijn, zoals Paulus ons voorhoudt, moet je bedacht zijn op wat je vrijheid afpakt, zelfs als het zich als vrijheid presenteert. Amen.

Bernard van Verschuier

